Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0028

Mensenrechtensituatie in Turkije, met name het geval van Selahattin Demirtas en andere politieke gevangenen

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de mensenrechtensituatie in Turkije, met name het geval van Selahattin Demirtaş en andere politieke gevangenen (2021/2506(RSP))

(2021/C 456/22)

Het Europees Parlement,

— gezien zijn eerdere resoluties over Turkije, met name die van 8 februari 2018 over de huidige mensenrechtensituatie in Turkije ([1]), van 13 maart 2019 over het Commissieverslag 2018 over Turkije ([2]), en van 19 september 2019 over de situatie in Turkije, met name de afzetting van verkozen burgemeesters ([3]),

— gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 inzake het uitbreidingsbeleid van de EU (COM(2020)0660) en het bijbehorende verslag 2020 over Turkije (SWD(2020)0355),

— gezien het onderhandelingskader voor Turkije van 3 oktober 2005,

— gezien Verordening (EU) 2020/1998 van de Raad ([4]) over de wereldwijde sanctieregeling voor de mensenrechten,

— gezien de conclusies van de Raad van 10 en 11 december 2020, alsook eerdere conclusies van de Raad en de Europese Raad met betrekking tot Turkije,

— gezien het arrest van de Grote kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) van 22 december 2020 in de zaak *Demirtaş* tegen *Turkije* (14305/17),

— gezien het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) van 20 november 2018 in de zaak *Demirtaş* tegen *Turkije*,

— gezien artikel 144, lid 5, en artikel 132, lid 4, van zijn Reglement,

A. overwegende dat Turkije een kandidaat-lidstaat en al geruime tijd lid van de Raad van Europa is; overwegende dat Turkije, als lid van de Raad van Europa, partij is bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM), en gebonden is aan de voorschriften en de jurisprudentie van het EHRM;

B. overwegende dat de Turkse politie sinds medio september 2020 onaangekondigde controles houdt in heel Turkije, waarbij reeds tientallen politici, politieke activisten, advocaten en andere maatschappelijke actoren werden gearresteerd op verdenking van terrorismegerelateerde feiten; overwegende dat in Turkije op 31 december 2020 de nieuwe Wet inzake het voorkomen van de financiering van de verspreiding van massavernietigingswapens van kracht werd, waarvan slechts zes artikelen maatregelen en regelgeving betreffen om de financiering van terrorisme te bestrijden, en de overige artikelen het Turkse Ministerie van Binnenlandse Zaken en de president uitgebreide bevoegdheden verlenen om de activiteiten van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), zakelijke partnerschappen, en onafhankelijke groeperingen en verenigingen terug te dringen en hun rol te beperken;

C. overwegende dat de heer Selahattin Demirtaş, voormalig lid van het Turks Parlement van 2007 tot 2018, voormalig covoorzitter van de Turkse Democratische Volkspartij (HDP), en kandidaat bij de presidentsverkiezingen van 2014 en 2018 (waarin hij 9,76 % en 8,32 % van de stemmen haalde), al meer dan vier jaar lang wordt vastgehouden op basis van ongegronde beschuldigingen, ondanks twee EHRM-arresten waarin zijn vrijlating wordt geëist;

([1]) PB C 463 van 21.12.2018, blz. 56.
([2]) Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0200.
([3]) Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0017.
([4]) PB L 410 I van 7.12.2020, blz. 1.

Donderdag 21 januari 2021

D. overwegende dat de heer Demirtaş oorspronkelijk op 4 november 2016 gevangen werd genomen, samen met acht andere democratisch verkozen parlementsleden van de HDP, waaronder mevrouw Figen Yüksekdağ, die eveneens covoorzitter van de HDP is geweest, en dat zij werden vervolgd voor "lidmaatschap van een terroristische organisatie", "verspreiding van terroristische propaganda" en verschillende andere strafbare feiten; overwegende dat dit het startpunt vormde voor aanhoudende aanvallen van de Turkse regering op de partij, en deel uitmaakt van een groter geheel van politiek gemotiveerde vervolging en opsluiting; overwegende dat de HDP in 2019 de lokale verkiezingen won in 65 gemeenten verspreid over het land, maar dat vandaag nog slechts zes HDP-burgemeesters in functie zijn, en dat de anderen uit hun functie ontheven, gevangengenomen, of door vertrouwelingen van de regering vervangen zijn;

E. overwegende dat de hoofdaanklager van Ankara op 20 september 2019, precies de dag waarop de heer Demirtaş overeenkomstig een beschikking van het 26e Hof van Assisen van Istanboel vrijgelaten had moeten worden, een oud en slapend maar nog niet afgerond onderzoek als aanleiding opgaf om de heer Demirtaş en mevrouw Yüksekdağ opnieuw gevangen te nemen; overwegende dat de heer Demirtaş bijgevolg nog steeds in voorlopige hechtenis zit in verband met een onderzoek naar de protesten die in oktober 2014 plaatsvonden tegen het beleg van Kobane door ISIS en tegen het niet-optreden en stilzwijgen van de Turkse regering bij een dreigend bloedbad, dat erg wreed uitdraaide en tientallen levens eiste;

F. overwegende dat de Grote kamer van het EHRM op 22 december 2020 oordeelde dat de Turkse regering, bij de opsluiting van de heer Demirtaş en de verlenging van zijn detentie gedurende meer dan vier jaar, voornamelijk had willen vermijden dat hij zijn politieke activiteiten zou uitoefenen, waardoor de kiezers hun gekozen vertegenwoordiger werd ontzegd, teneinde het pluralisme te verstikken en de vrijheid van het politieke debat te beperken, oftewel de kern van het concept van een democratische samenleving, en dat Turkije bijgevolg artikel 18 van het EVRM had geschonden; overwegende dat het EHRM in zijn definitieve uitspraak oordeelde dat er onvoldoende redenen waren voor verdere detentie, en nogmaals bevel gaf tot de onmiddellijke vrijlating van de heer Demirtaş; overwegende dat Turkije volgens het EHRM ook de vrijheid van meningsuiting heeft geschonden (artikel 10 EVRM), het recht op vrijheid en veiligheid (artikel 5, lid 1 en lid 3, EVRM) en het recht te verkiezen en verkozen te worden (artikel 3, lid 1, EVRM); overwegende dat het EHRM geen duidelijk verband kon vaststellen tussen de uitspraken van de heer Demirtaş enerzijds, en strafbare terroristische feiten anderzijds;

G. overwegende dat een Turks strafhof op 7 januari 2021 aanklachten tegen 108 verweerders heeft aangenomen, waaronder de voormalige covoorzitters van de HDP, de heer Demirtaş en mevrouw Yüksekdağ, in het kader van een onderzoek naar de dodelijke terroristische gebeurtenissen van 2014, en dit strafhof bijgevolg de eis van het EHRM om de heer Demirtaş vrij te laten afwees en 38 levenslange gevangenisstraffen zonder mogelijkheid tot vervroegde vrijlating eiste tegen de verweerders, van wie er zich 27 in hechtenis bevinden;

H. overwegende dat de heer Demirtaş nog steeds vastgehouden wordt in de zwaarbewaakte type-F-gevangenis van Edirne, ook al heeft het Turks Grondwettelijk Hof op 9 juni 2020 geoordeeld dat de langdurige voorlopige hechtenis een schending vormt van zijn grondwettelijke rechten; overwegende dat hij slechts één van de velen is die in Turkije op grond van politiek gemotiveerde aanklachten onrechtmatig gevangen worden gehouden;

I. overwegende dat ook de herhaalde politieke verklaringen op het hoogste niveau door functionarissen van de Turkse regering en leiders van de regeringscoalitie naar aanleiding van deze zaak, en de temporele samenhang van deze politieke verklaringen met het duidelijk onrechtmatige optreden van het gerecht, er sterk op wijzen dat er politieke motieven achter deze zaak zitten, en dit de onafhankelijkheid van de Turkse rechterlijke macht zwaar ondermijnt;

J. overwegende dat het EHRM op 10 december 2019, in een andere zaak, oordeelde dat de voorlopige hechtenis van een prominent maatschappelijk figuur, de heer Osman Kavala, niet in overeenstemming was met het EVRM en dat de Turkse overheid de onmiddellijke vrijlating van de heer Kavala moest verzekeren; overwegende dat de rechtbank in Istanboel, ondanks het arrest van het EHRM, op 9 oktober 2020 de detentie van de heer Kavala heeft verlengd op beschuldiging van spionage en pogingen tot het omverwerpen van de constitutionele orde tijdens de protesten in het Gezi-park in 2013; overwegende dat het optreden van Turkije nog steeds strijdig is met het EVRM, omdat het weigert de heer Kavala vrij te laten, ondanks de oproepen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa;

1. eist dat de heer Demirtaş onmiddellijk en onvoorwaardelijk wordt vrijgelaten, conform het arrest uit 2018 van het EHRM, dat op 22 december 2020 is bevestigd door de Grote Kamer van het EHRM, en eist de intrekking van alle aanklachten tegen hem en tegen mevrouw Yüksekdağ, voormalige covoorzitters van de oppositiepartij HDP, alsook tegen de andere gevangengenomen leden van deze partij; benadrukt dat de Turkse autoriteiten hen moeten toestaan hun democratische mandaten onafhankelijk uit te voeren, zonder bedreigingen of belemmeringen; herhaalt dat al wie zich blijft inzetten om een eind te maken aan dit en andere gevallen van absoluut onrecht en om van Turkije opnieuw een echte democratie te maken, op zijn steun kan rekenen;

2. wijst de Turkse autoriteiten erop dat hun weigering om de heer Demirtaş vrij te laten een rechtstreekse schending vormt van het EVRM en van de Turkse wetgeving, een onverdedigbare en aanhoudende schending van de rechten van de heer Demirtaş, en een flagrante schending van Turkijes plicht om de arresten van het EHRM uit te voeren; benadrukt dat het arrest van het EHRM betekent dat de Turkse autoriteiten hem meteen moeten vrijlaten;

3. onderstreept dat het EHRM de langdurige en onrechtmatige uitsluiting van de heer Demirtaş voorafgaand aan zijn proces als politiek gemotiveerd heeft bestempeld; maakt zich grote zorgen over de onregelmatige praktijken en politieke verklaringen rond deze zaak, die doen vermoeden dat de langdurige opsluiting van de heer Demirtaş het gevolg is van inmenging van de Turkse regering in gerechtelijke aangelegenheden;

4. vraagt het Comité van Ministers van de Raad van Europa met klem om zich tijdens zijn volgende bijeenkomst op 21 maart 2021 te buigen over de weigering van Turkije om het arrest van de Grote Kamer van het EHRM in de zaak *Demirtaş* tegen *Turkije* uit te voeren, hierover een verklaring aan te nemen, en de nodige maatregelen te nemen om de Turkse regering ertoe te dwingen dit arrest zonder bijkomend uitstel uit te voeren; heeft er het volste vertrouwen in dat het Duitse voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa alle gepaste en noodzakelijke maatregelen zal nemen om de uitvoering van het arrest van de Grote Kamer van het EHRM in de zaak Demirtaş te garanderen; verzoekt de EU-delegatie bij de Raad van Europa om haar inspanningen met het oog op de uitvoering van de arresten van het EHRM betreffende Turkije te verdubbelen;

5. laakt de manier waarop de Turkse autoriteiten de heer Demirtaş behandelen, en wijst erop dat deze behandeling een schending inhoudt van de rechten van de heer Demirtaş uit hoofde van het EVRM, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en de Turkse wetgeving, evenals een schending van zijn menselijke waardigheid zoals bepaald in artikel 17 van de grondwet van de Republiek Turkije; beschouwt de onrechtmatige verlenging van de opsluiting van de heer Demirtaş als een wrede en politiek gemotiveerde straf die hemzelf en zijn gezin en partij onherstelbare persoonlijke en politieke schade toebrengt; vraagt Turkije de heer Demirtaş niet langer te intimideren en zijn mensenrechten te eerbiedigen, overeenkomstig de bepalingen van de Turkse grondwet en van het Europese en internationale recht;

6. roept de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Commissie en de lidstaten ertoe op het geval van de heer Demirtaş en alle andere gevallen van mensenrechtenverdedigers, juristen, journalisten, politici en academici die ongefundeerd worden vastgehouden, te blijven aankaarten in de omgang met hun Turkse gesprekspartners, en de betrokkenen diplomatieke en politieke steun te bieden; verzoekt de Commissie en de lidstaten veelvuldiger gebruik te maken van noodsubsidies voor mensenrechtenverdedigers en te zorgen voor de volledige tenuitvoerlegging van de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers door de delegatie van de Europese Unie en de diplomatieke afgevaardigden van de lidstaten in Turkije; verzoekt de EU-delegatie in Turkije met klem om het geval van de heer Demirtaş en andere gevangenen op de voet te blijven volgen, onder meer door hun processen bij te wonen, en hun situatie te blijven aankaarten bij de Turkse autoriteiten;

7. is diep bezorgd over het feit dat de Turkse rechterlijke en uitvoerende macht de arresten van het EHRM negeren en over de toenemende niet-naleving door lagere Turkse rechtbanken van de uitspraken van het Turkse Grondwettelijk Hof; sommeert Turkije tot volledige naleving van de bepalingen van het EVRM en de beslissingen van het EHRM; eist dat Turkije in alle opzichten samenwerkt met de Raad van Europa om de rechtsstaat, de rechten van minderheden, de democratie en de fundamentele rechten te versterken; hoopt dat het EHRM snel tot een besluit kan komen in de talrijke zaken die verband houden met de situatie in Turkije; verzoekt de Turkse regering dringend om ervoor te zorgen dat alle individuen kunnen gebruikmaken van het fundamentele recht op een eerlijk proces, en dat zij conform de internationale normen worden berecht door een geheel onafhankelijk en goed functionerend gerechtelijk apparaat;

8. maakt zich grote zorgen om de voortdurende aanvallen en druk vanwege de Turkse autoriteiten op de oppositiepartijen, met name de permanente gerichte en politiek gemotiveerde aanvallen op de HDP en haar jongerenafdelingen, die de goede werking van een democratisch systeem ondermijnen, en maant de Turkse autoriteiten ertoe aan hier ogenblikkelijk mee op te houden; is bijzonder verontrust over de huidige discussie over de ontbinding van de HDP en de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van negen HDP-leden, dit alles op grond van diezelfde protesten van oktober 2014 tegen de situatie in Kobani die de aanleiding vormden voor de opsluiting van de heer Demirtaş; vestigt de aandacht op het geval van Cihan Erdal, lid van de jongerenafdeling van de Turkse groen-linkse partij (Groenen en de Linkse Partij van de Toekomst), die op 25 september 2020 werd gearresteerd en op 7 januari 2021 samen met ruim honderd anderen, onder wie Selahattin Demirtaş, werd aangeklaagd in het kader van de 'zaak-Kobani'; maakt zich ernstige zorgen over de aanhoudende politieke en gerechtelijke intimidatie jegens Canan Kaftancıoğlu, de CHP-voorzitter (Republikeinse Volkspartij) van de provincie Istanbul, die in september 2019 op politieke gronden tot bijna tien jaar hechtenis werd veroordeeld — deze veroordeling is momenteel in behandeling bij het Hooggerechtshof — en die in december 2020 is aangeklaagd in een nieuwe zaak, die haar tien jaar extra kan opleveren;

9. vindt het uiterst verontrustend dat het maatschappelijk middenveld in Turkije steeds minder ruimte krijgt en dat de fundamentele rechten en vrijheden en de rechtsstaat in Turkije er gestaag op achteruitgaan; wijst hierbij in het bijzonder op de aanhoudende afbrokkeling van de onafhankelijkheid van de Turkse rechterlijke macht; roept de Turkse autoriteiten ertoe op een eind te maken aan de gerechtelijke intimidatie van mensenrechtenverdedigers, academici, journalisten, spirituele leiders, advocaten en lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen, wier fundamentele rechten

zijn geschonden, in het bijzonder na de mislukte poging tot een staatsgreep; vraagt de Turkse regering met klem om Osman Kavala, een vooraanstaand figuur uit het maatschappelijk middenveld, ogenblikkelijk vrij te laten, conform het arrest van het EHRM van mei 2020 en de herhaalde oproepen en resoluties van het Comité van Ministers van de Raad van Europa;

10. herinnert aan de onlangs goedgekeurde wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, een mechanisme voor het monitoren en sanctioneren van ernstige mensenrechtenschendingen, zoals het geval is in Turkije, dat gericht is op personen, entiteiten en organen die betrokken zijn geweest bij of in verband worden gebracht met ernstige mensenrechtenschendingen;

11. beschouwt de situatie van de mediavrijheid in Turkije als uitermate verontrustend; roept de Turkse autoriteiten ertoe op meteen te reageren op alle meldingen die bij het Platform voor de bescherming van de journalistiek en de veiligheid van journalisten van de Raad van Europa zijn gedaan met betrekking tot Turkije, en de bescherming van de verslaggeving en de veiligheid van journalisten te vergroten; vraagt de Turkse autoriteiten eerlijke toegang tot de rechter te garanderen en een eind te maken aan politiek gemotiveerde rechtszaken tegen journalisten en mediaprofessionals, zoals het recente geval van journalist Melis Alphan, die beschuldigd werd van de verspreiding van terroristische propaganda, en die tot een gevangenisstraf van zevenenhalf jaar kan worden veroordeeld; spreekt zijn ernstige verontrusting uit over het toezicht op de sociale media en hekelt het afsluiten van socialemedia-accounts door de Turkse autoriteiten; beschouwt dit als een verdere inperking van de vrijheid van meningsuiting en een manier om het maatschappelijk middenveld onder de duim te houden;

12. neemt kennis van de verklaringen van president Erdogan en andere hooggeplaatste regeringsfunctionarissen op 9 januari 2021 over het feit dat Turkije een nieuw hoofdstuk wil beginnen in zijn betrekkingen met de EU, vastbesloten is om hervormingen door te voeren en zich in alle opzichten zal inzetten voor het EU-toetredingsproces; is van mening dat de naleving en toepassing van de arresten van het EHRM een belangrijk en objectief bewijs zouden vormen voor de geloofwaardigheid van dergelijke verklaringen; herhaalt dat de EU bereid is om met een nieuwe lei te beginnen; beklemtoont evenwel dat de mogelijkheid van betere en hechtere betrekkingen geheel afhangt van onder meer tastbare verbeteringen op het gebied van de eerbiediging van de democratische beginselen, de rechtsstaat en de fundamentele rechten in Turkije;

13. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten, het Duitse voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa, en de president, de regering en het parlement van de Republiek Turkije, en vraagt om een vertaling van deze resolutie in het Turks.